

[Prima Pagină](#) > ... > [Dreptul Familiei Și Succesiunea](#) > [Răspunderea Părintească - Încredințarea Copilului Și Dreptul de Vizită](#) > Portugal

Răspunderea părintească - încredințarea copilului și dreptul de vizită

Conținut furnizat de

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Portugalia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Răspunderea părintească constă în drepturile și îndatoririle care le revin părinților față de copiii lor. Răspunderea părintească se exercită asupra copiilor până când aceștia ating vârsta majoratului sau până la emancipare (articolul 1877 din Codul civil). Vârsta majoratului este 18 ani. Minorii care au împlinit vârsta de 16 ani pot deveni emancipați prin căsătorie (articolul 132 din Codul civil).

Răspunderea părintească include următoarele drepturi și îndatoriri ale părinților față de copiii lor (Articolele 1877 - 1920-C din Codul civil):

- de a-i educa pe copii prin oferirea de formare generală și profesională, mai ales pentru copiii cu deficiențe fizice și mentale;
- de a sprijini dezvoltarea fizică și mentală a copiilor, în funcție de mijloacele de care dispun părinții;
- de a-i întreține pe copii și de a suporta cheltuielile legate de siguranța, sănătatea și educația lor;
- de a-i reprezenta pe copii;
- de a acționa ca administrator al bunurilor copiilor cu aceeași grijă cu care își administrează propriile bunuri;
- de a le fi încredințați copiii și de a stabili reședința acestora;
- de a obține înapoierea copiilor, prin recurgerea la o autoritate publică, dacă este necesar, în cazul în care aceștia părăsesc casa părintească sau sunt mutați din aceasta;
- de a decide cu privire la educația religioasă a copiilor cu vârsta sub 16 ani;
- în funcție de gradul de maturitate al copiilor, de a ține seama de opinia lor cu privire la aspecte importante legate de familie și de a recunoaște autonomia acestora în organizarea propriei lor vieți.

Pe de altă parte,

- copiii au o îndatorire de respect față de părinții lor;
- copiii nu pot părăsi casa părintească sau casa stabilită de părinți pentru ei și nici nu pot fi mutați din aceasta;
- părinții nu sunt obligați să își întrețină copiii sau să suporte costurile aferente siguranței, sănătății și educației acestora în măsura în care copiii pot acoperi astfel de costuri din veniturile provenite din munca lor sau din alte venituri;
- părinții pot utiliza veniturile din bunurile copilului pentru a acoperi cheltuielile privind întreținerea, siguranța, sănătatea și educația acestuia, precum și, în limite rezonabile, alte nevoi ale vieții de familie;

- părinții nu sunt obligați să garanteze ca administratori pentru bunurile copiilor lor, cu excepția cazului în care este vorba despre valori mobiliare, iar instanța, având în vedere valoarea bunurilor, consideră acest lucru necesar.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

De regulă, răspunderea părintească pentru copil revine părinților (articolul 1901 din Codul civil).

Părinții exercită răspunderea părintească de comun acord. În cazul în care nu se ajunge la un acord cu privire la chestiuni de importanță deosebită, oricare dintre părinți se poate adresa unei instanțe judecătorești, care va încerca concilierea. Dacă procedura de conciliere nu este posibilă, instanța audiază copilul înainte de a decide, cu excepția cazurilor în care circumstanțe grave nu recomandă acest lucru.

În cazul în care filiația este stabilită numai față de unul dintre părinți, răspunderea părintească se poate atribui, prin hotărâre judecătorească, soțului sau partenerului declarat al acestuia, cei doi exercitând-o în comun. Exercitarea în comun a răspunderii părintești în acest caz depinde de cererea depusă de către părinte și de soțul sau partenerul declarat al acestuia. Dacă este posibil, instanța trebuie să audieze copilul (articolul 1904a din Codul civil).

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Da, în următoarele condiții:

Dacă unul sau ambii părinți sunt împiedicați (articolul 1903 din Codul civil):

În cazul în care unul dintre părinți nu este capabil să exercite răspunderea părintească din cauza absenței, a incapacității sau a unui alt impediment stabilite de către o instanță judecătorească, celălalt părinte trebuie să exercite răspunderea părintească. În cazul în care celălalt părinte este împiedicat să exercite răspunderea părintească printr-o hotărâre judecătorească, răspunderea trebuie exercitată de persoanele următoare în ordinea preferințelor (articolul 1903 din Codul civil):

- soțul sau partenerul declarat al unuia dintre părinți;
- o persoană din familia unuia dintre părinți.

Aceste norme se aplică, de asemenea, *mutatis mutandis*, atunci când filiația este stabilită numai față de unul dintre părinți.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Exercitarea răspunderii părintești în caz de divorț, de separare de drept, de declarare a nulității sau de anulare a căsătoriei este reglementată în conformitate cu următoarele principii (articolul 1906 din Codul civil):

- răspunderea părintească cu privire la aspectele de importanță deosebită pentru viața copilului este exercitată în comun de către ambii părinți, în conformitate cu termenii căsătoriei, cu excepția cazurilor de urgență vădită, când oricare dintre părinți poate acționa singur, informând celălalt părinte de îndată ce este posibil;
- În cazul în care exercitarea în comun a răspunderii părintești cu privire la aspectele de importanță deosebită pentru viața copilului se dovedește a fi contrară intereselor copilului, instanța judecătorească hotărăște, prin decizie motivată, ca aspectele respective ale răspunderii părintești să fie exercitate de către unul dintre părinți;
- exercitarea răspunderii părintești cu privire la activitățile de zi cu zi ale copilului revine părintelui cu care acesta locuiește în mod obișnuit sau părintelui cu care acesta locuiește temporar; cu toate acestea, cel din urmă, în exercitarea responsabilităților sale, nu ar trebui să acționeze contrar celor mai relevante orientări educaționale, astfel cum sunt definite de către părintele cu care copilul locuiește în mod obișnuit;
- părintele care este responsabil cu exercitarea răspunderii părintești referitoare la activitățile de zi cu zi poate exercita el însuși această răspundere sau poate delega exercițiul acesteia.

- instanța va stabili reședința copilului și dreptul de vizită, în conformitate cu interesul superior al copilului, luând în considerare toate circumstanțele relevante, și anume orice înțelegere a părinților și dorința exprimată de fiecare dintre aceștia pentru dezvoltarea unei relații normale între copil și celălalt părinte;
- Părintele care nu mai exercită răspunderea părintească, fie în totalitate, fie în parte, are dreptul de a fi informat cu privire la modul în care este exercitată această răspundere, în special în ceea ce privește educația și condițiile de trai ale copilului.
- instanța va decide întotdeauna în conformitate cu interesul superior al copilului, inclusiv menținerea unei relații strânse cu ambii părinți, promovarea și acceptarea înțelegerilor sau luarea deciziilor care favorizează numeroase posibilități pentru contactul cu ambii părinți și împărțirea responsabilităților între aceștia.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Pentru ca acordul cu privire la răspunderea părintească să fie obligatoriu din punct de vedere juridic, acesta trebuie să fie aprobat de instanță sau de ofițerul de stare civilă, în una dintre formele menționate la răspunsurile la întrebările 6 și 10.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Părțile pot să utilizeze modalități alternative de soluționare a conflictului, fie înainte de a solicita intervenția instanței, fie în cadrul acțiunilor în justiție.

Medierea anterioară intervenției unei instanțe

Înainte de a introduce o acțiune în instanță, părinții pot recurge la medierea familială, publică sau privată, pentru a ajunge la un acord privind răspunderea părintească.

În Portugalia, medierea este voluntară. Părțile implicate în conflictele familiale legate de copii pot, de comun acord, să utilizeze medierea familială, publică sau privată, înainte de a iniția o acțiune în justiție. Odată ce acțiunea a fost introdusă, instanța poate, de asemenea, să îndrume părțile către mediere, dar nu poate impune acest lucru dacă părțile nu sunt de acord sau au obiecții.

Aprobarea obligatorie a acordului

Odată ce s-a ajuns la un acord ca urmare a medierii, pentru ca acesta să fie obligatoriu și executoriu, părțile trebuie să solicite aprobarea sa de către instanța judecătorească sau de ofițerul de stare civilă, după caz.

Cauzele în materie de dreptul familiei care intră în sfera de competență a ofițerului de stare civilă necesită acordul prealabil al părților. În caz contrar, acestea sunt de competența instanțelor (articolul 12 din Decretul-lege nr. 272/2001 din 13 octombrie 2001 – Proceduri de competență Ministerului Public și a serviciilor de stare civilă).

Serviciile de stare civilă sunt competente să aprobe acordul cu privire la răspunderea părintească numai atunci când acesta este anexat la un acord privind divorțul sau separarea de drept încheiat de comun acord. Înainte de aprobarea de către ofițer, Ministerul Public emite un aviz cu privire la acord, în măsura în care acesta se referă la răspunderea părintească privind copilul minor.

În cazul în care medierea familială are loc înainte de înaintarea acțiunii și se limitează exclusiv la soluționarea aspectelor referitoare la răspunderea părintească privind copilul minor (fără ca acordul să fie anexat la acordul de divorț sau de separare de drept), aprobarea acordului respectiv trebuie să fie solicitată de către părți instanței competente.

Medierea privată

Dacă părțile recurg la medierea privată, trebuie să plătească onorariul mediatorului. Quantumul acestui onorariu,

regulile și calendarul medierii sunt stabilite în acordul de mediere semnat de părți și mediator la începutul medierii. Ministerul Justiției pune la dispoziția părților care doresc să aleagă un mediator privat o listă a mediatorilor. Aceasta poate fi consultată [aici](#).

Medierea publică

Pentru a utiliza medierea publică, părțile ar trebui să contacteze biroul de soluționare alternativă a litigiilor din cadrul Direcției generale pentru politică în materie de justiție (*Direção Geral da Política de Justiça*) și să solicite programarea unei ședințe premergătoare medierii. Acest lucru se poate face prin telefon, e-mail sau prin intermediul unui formular disponibil [formular online](#). La ședința publică premergătoare medierii, părțile și mediatorul semnează un acord de mediere. Se stabilește perioada, se programează ședințele și se explică regulile de procedură. Costul medierii familiale publice este de 50 EUR pentru fiecare dintre părți, indiferent de numărul de ședințe programate. Acest onorariu de 50 EUR este plătit de fiecare dintre părți la începutul medierii publice. Onorariile mediatorilor publici nu sunt suportate de către părți. Acestea sunt plătite de Direcția generală pentru politică în materie de justiție, după un barem stabilit prin lege.

Ședințele de mediere publică pot avea loc la sediul Direcției generale pentru politică în materie de justiție sau în spațiile puse la dispoziție în localitatea în care părțile își au reședința.

În cazul medierii publice, părțile pot alege un mediator din rândul celor care figurează pe lista mediatorilor publici. Lista mediatorilor publici poate fi consultată pe [site-ul web menționat mai sus](#).

În cazul în care părțile nu aleg un mediator, biroul de soluționare alternativă a litigiilor din cadrul Direcției generale pentru politică în materie de justiție indică unul dintre mediatorii din lista de mediatorii publici, în ordinea numerotării și ținând seama de proximitatea față de zona de reședință a părților. De regulă, desemnarea se face electronic.

Notă: Activitatea sistemului de mediere familială este reglementată prin Ordinul ministerial de punere în aplicare nr. 13/2018 din 22 octombrie 2018.

Asistență judiciară (Legea nr. 34/2004 din 29 iulie 2004 - Accesul la justiție și sesizarea instanțelor)

În cazul în care părțile beneficiază de asistență juridică, această asistență poate acoperi cheltuielile de mediere.

Medierea și audierile tehnice specializate în cadrul procedurilor judiciare

(Legea nr. 141/2015 din 8 septembrie 2015 - Regimul general al procedurii de tutelă civilă, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 24/2017 din 24 mai 2017)

Dacă părțile sesizează instanța, vor fi inițiate proceduri civile pentru reglementarea exercitării răspunderii părintești, în cadrul cărora judecătorul începe prin a stabili o întrevvedere cu părinții. (articolul 35 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă)

În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord în cursul întrevederii, judecătorul o va suspenda pentru o perioadă maximă de două până la trei luni, în funcție de caz, și îndrumă părinții să recurgă la mediere (dacă aceștia sunt de acord să folosească această metodă) sau la o audiere tehnică specializată (care le poate fi impusă părinților ca obligatorie) (articolul 38 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă).

La sfârșitul perioadei respective, judecătorul este informat cu privire la rezultatele medierii sau ale audierii tehnice specializate și va stabili o dată pentru continuarea întâlnirii în vederea încheierii și/sau aprobării acordului. (articolul 39 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă)

În cazul în care, la sfârșitul acestei etape, părinții nu pot ajunge la un acord, urmează etapa contencioasă a procedurii - părinții sunt înștiințați să își depună memoriile și să prezinte dovezi, urmate de o anchetă și de pronunțarea hotărârii judecătorești.

Informații privind medierea sunt disponibile [aici](#).

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Cu titlu introductiv, este important de subliniat că în Portugalia, în caz de divorț, separare, anulare a căsătoriei, precum și în cazurile în care nu există o căsătorie sau părinții nu locuiesc împreună, decizia cu privire la exercitarea răspunderii părintești trebuie să fie luată întotdeauna pe baza a trei aspecte fundamentale:

- custodia copilului;
- organizarea vizitelor;
- întreținerea datorată copilului.

Cu alte cuvinte, obligația de a oferi întreținere unui copil minor este considerată a fi una dintre îndatoririle subsumate răspunderii părintești, iar aceasta este reglementată, în principiu, împreună cu celelalte aspecte ale răspunderii părintești, deși, în anumite cazuri, poate fi introdusă o acțiune în justiție numai în vederea stabilirii și modificării întreținerii datorate unui copil.

Instanța poate decide cu privire la următoarele aspecte (articolele 6 și 7 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă):

- instituirea tutelei și administrarea de bunuri;
- numirea unei persoane care să gestioneze afacerile în numele minorului și, în plus, desemnarea unui mandatar care să reprezinte, în afara instanței, copilul asupra căruia se exercită răspunderea părintească;
- reglementarea exercitării răspunderii părintești și cunoașterea chestiunilor care au legătură cu aceasta;
- stabilirea obligației de întreținere datorate minorilor și copiilor în vârstă de peste 18 ani sau emancipați care își continuă educația academică sau profesională;
- pregătirea și judecarea executării obligației de întreținere;
- dispunerea predării judiciare a unui copil;
- autorizarea reprezentantului legal al minorului pentru a îndeplini anumite acte, confirmarea actelor care au fost efectuate fără autorizare și luarea de măsuri pentru acceptarea de cadouri;
- stabilirea protecției pe care părinții trebuie să le-o ofere copiilor care sunt încă minori;
- dispunerea interzicerii totale sau parțiale a exercitării răspunderii părintești, precum și stabilirea unor limite în acest sens;
- efectuarea din oficiu a unei verificări a maternității și a paternității;
- luarea unei decizii referitoare la numele și prenumele copilului minor, în cazul unui dezacord între părinți;
- stabilirea relației de încredințare civilă (*apadrinhamento civil*) și ordonarea revocării unei astfel de decizii;
- reglementarea interacțiunilor copilului cu frații/surorile și ascendenții săi;
- în cazul în care nu este instituită tutela sau administrarea de bunuri, stabilirea remunerației tutorelui sau a administratorului, luarea la cunoștință a unei situații de dispensă, exonerare sau de înlăturare a tutorelui, a administratorului sau a unui membru al consiliului de familie, solicitarea și evaluarea conturilor, autorizarea înlocuirii ipotecii legale și stabilirea consolidării și înlocuirii garanției furnizate, precum și numirea unui tutore ad-hoc pentru a reprezenta copilul minor în afara instanței;
- numirea unui tutore ad-hoc care să reprezinte minorul în toate procedurile de tutelă;
- luarea unei decizii cu privire la consolidarea și înlocuirea garanției oferite copiilor minori;
- solicitarea și evaluarea conturilor pe care părinții trebuie să le prezinte.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Chiar dacă minorul este încredințat doar unui singur părinte, răspunderea părintească cu privire la chestiuni de importanță deosebită pentru viața copilului le revine ambilor părinți, cu excepția cazului în care hotărârea prevede că un astfel de exercițiu aparține exclusiv unuia dintre ei (articolul 1906 din Codul civil).

În ceea ce privește celelalte aspecte ale întrebării, răspunsul a fost deja abordat în detaliu în răspunsul la întrebarea 4.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În practică, încredințarea comună înseamnă că:

- răspunderea părintească este exercitată în comun de către ambii părinți, care vor decide cu privire la aspecte legate de viața copilului, în aceleași condiții ca și când ar fi căsătoriți;
- copilul poate locui alternativ la fiecare dintre părinți.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Modalitățile procedurale de introducere a unei acțiuni referitoare la răspunderea părintească

Procedurile privind îngrijirea și protecția

În cazul în care minorul se află într-o situație care ar putea pune în pericol securitatea, sănătatea, învățătura morală sau educația acestuia, iar dacă exercitarea răspunderii părintești a fost limitată prin aplicarea uneia dintre măsurile de îngrijire și protecție menționate în răspunsul la întrebarea 3, vor fi inițiate proceduri privind îngrijirea și protecția care intră în sfera de competență a comisiilor pentru protecția copiilor și a tinerilor sau a instanțelor, după caz.

Procedurile civile privind tutela

În celelalte cazuri menționate în răspunsul la întrebarea 7 privind reglementarea exercițiului răspunderii părintești, se va iniția o procedură civilă privind tutela, care intră în sfera de competență a instanțelor.

Proceduri din sfera de competență a serviciilor de stare civilă

În cazul în care există un acord privind reglementarea exercițiului răspunderii părintești, chiar dacă acesta este anexat sau nu la acordul de separare de drept sau de divorț, se depune un dosar la serviciul de stare civilă. Ofițerului de stare civilă îi revine obligația de a aproba acordul privind răspunderea părintească, după primirea avizului Ministerului Public.

Notă: În cazul în care este inițiată o procedură de divorț fără consimțământul celuilalt soț, instanța este competentă, iar procedura devine o procedură specială de divorț fără consimțământul celuilalt soț. În cazul în care, în cursul acțiunii, părțile ajung la un acord, instanța transformă acțiunea într-o procedură de divorț de comun acord și aprobă acordurile, inclusiv cu privire la răspundere părintească, dacă există copii minori.

Formalități și documente care trebuie anexate (acestea variază în funcție de caz și de autoritatea competentă):

Procedura de promovare și protecție în cadrul Comisiei pentru protecția copiilor și a tinerilor (articolul 97 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol)

- Procedura începe la data primirii comunicării scrise sau la înregistrarea rapoartelor orale sau a faptelor de care comisia are cunoștință.
- Situațiile de risc ridicat pot fi raportate de către orice persoană, de entitățile care dețin competența în chestiuni ce țin de copii și tineri, de către minori înșiși, de către părinți, de reprezentantul legal ori de persoana căreia îi este încredințat în fapt copilul.
- Procedura comisiei pentru protecție include colectarea de informații, cercetările și analizele necesare și adecvate pentru stabilirea situației, motivele care stau la baza deciziei, aplicarea măsurii respective și punerea sa în aplicare.
- Procedura este organizată într-o manieră simplificată, în cadrul căreia măsurile și anchetele efectuate sau solicitate de comisia pentru protecție, constituind baza pentru punerea în aplicare a măsurilor menționate la alineatul anterior, sunt înregistrate în ordine cronologică.
- În ceea ce privește fiecare procedură, procesul decizional este transcris sub formă de rezumat, împreună

cu expunerea sa de motive.

Procedura de promovare și protecție de către instanțe (articolul 100 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol)

- Procedura începe la primirea unei cereri inițiale depuse de Ministerul Public, de către părinți, de reprezentant legal, de tutorii de fapt sau de copiii cu vârsta de peste 12 ani.
- Procedura constă în anchetă, procedura judiciară, pronunțarea hotărârii și executarea acesteia.
- Nu este obligatoriu pentru niciuna dintre părți să numească, în primă instanță, un avocat, cu excepția situațiilor următoare, în cazul în care instanța trebuie să desemneze în mod obligatoriu un avocat pentru minor: în cazul în care interesul superior al minorului și cele ale părinților săi, ale reprezentantului legal sau ale tutorei sunt divergente; în cazul în care minorul solicită acest lucru; în cadrul procedurilor judiciare în care minorul trebuie să fie reprezentat întotdeauna de un avocat sau de un reprezentant desemnat.

Procedura de tutelă civilă (articolele 12-33 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă)

- Procedura începe la inițiativa Ministerului Public, a copilului în vârstă de peste 12 ani, a ascendenților, a fraților/surorilor sau a reprezentantului legal al minorului.
- Este responsabilitatea Ministerului Public să reprezinte minorul în instanță, să acționeze în numele acestuia, să solicite reglementarea răspunderii părintești, precum și să apere interesul superior al copilului.
- Aceasta este o procedură de jurisdicție voluntară care începe cu o cerere depusă la instanță și atunci când există o contestație.
- În cazul în care legea nu prevede altfel, în cerere și în contestație părțile trebuie să ofere o listă a martorilor și să solicite toate dovezile.
- Instanța este consiliată de echipe tehnice multidisciplinare.
- Copilul are dreptul de a fi audiat. În acest scop, judecătorul evaluează, prin ordonanță, capacitatea copilului de a înțelege problemele, putându-se baza pe consiliere tehnică.
- În cursul audierii, judecătorul ascultă copilul, părțile, membrii de familie și alte persoane pe care le consideră relevante.
- Decizii provizorii și asigurătorii pot fi pronunțate în orice stadiu al procedurii.
- În orice etapă a procedurii, judecătorul poate dispune intervenția serviciilor publice sau private de mediere, dacă părțile sunt de acord să recurgă la mediere.
- În special, în procedurile care reglementează răspunderea părintească se organizează o întrevvedere cu părinții, iar dacă aceștia nu ajung la un acord în cursul întrevederii, instanța îi îndrumă să recurgă la mediere (dacă părinții acceptă acest lucru) sau la o audiere tehnică specializată. Numai în cazul în care nu este posibilă încheierea unui acord prin niciunul dintre aceste mijloace, urmează expunerea faptelor, ancheta, judecata și pronunțarea hotărârii judecătorești.
- Părțile au dreptul de a cunoaște informațiile oferite în cadrul consilierii tehnice și alte dovezi și avize incluse în procedură; părțile pot solicita clarificări, pot adăuga alte elemente de probă sau pot cere să se solicite informații. Judecătorul poate să respingă astfel de cereri printr-o ordonanță definitivă dacă acesta consideră ca eventualele căi de atac sunt inutile, imposibile sau dilatorii.
- Atunci când are loc audierea, aceasta este întotdeauna înregistrată.
- Se furnizează motivele care au stat la baza deciziei instanței.
- Este obligatoriu să se numească un avocat numai în faza căilor de atac. Cu toate acestea, în primă instanță, numirea unui avocat pentru copil este obligatorie în următoarele cazuri: în cazul în care interesul superior al minorului și cele ale părinților săi, ale reprezentantului legal sau ale tutorei sunt divergente; atunci când un copil cu un nivel corespunzător de maturitate solicită acest lucru instanței.
- Cu excepția cazului în care se prevede expres altfel, căile de atac pot fi formulate împotriva deciziilor pronunțate, definitive sau provizorii, referitoare la punerea în aplicare, modificarea sau încetarea măsurilor civile privind tutela.
- Ministerul Public și părțile, părinții, reprezentantul legal și persoana căreia îi este încredințat în fapt copilul pot formula o cale de atac.
- Căile de atac sunt tratate și judecate precum în materie civilă, cu un termen de 15 zile pentru formularea cererilor și a răspunsului.
- Căile de atac au doar un efect devolutiv, cu excepția cazului în care instanța decide altfel.

Cauzele care intră în sfera de competență a serviciilor de stare civilă (articolele 1775-1778-A din Codul civil;

Articolele 12-14 din Decretul-lege nr. 272/2001 din 13 octombrie 2001 – Proceduri care intră în sfera de competență a Ministerului Public și a serviciilor de stare civilă)

În cazurile în care acordul cu privire la răspunderea părintească este anexat la acordul de divorț sau de separare de drept, trebuie depuse următoarele documente:

- procesul de separare de drept sau de divorț prin acord comun este inițiat printr-o cerere semnată de către soți sau de către reprezentanții lor legali la serviciul de stare civilă;
- Cererea este examinată în ceea ce privește bunurile comune, acordul de divorț, obligația de întreținere între soți și desemnarea locuinței familiei, în plus față de acordul cu privire la exercitarea răspunderii părintești, atunci când există copii minori și nu există nicio reglementare judiciară anterioară;
- În urma cererii, baza de date a serviciului de stare civilă este consultată imediat și în mod automat, iar documentele necesare sunt incluse în baza de date, pentru a se putea corobora certificatul de căsătorie al părților interesate cu încheierea oricărei convenții matrimoniale declarată în fața ofițerului de stare civilă, cu excepția cazurilor în care regimul de proprietate este indicat în certificatul de căsătorie;
- după primirea cererii, ofițerul de stare civilă informează soții despre existența serviciilor de mediere familială;
- Atunci când se ajunge la un acord cu privire la exercitarea răspunderii părintești față de copiii minori, cazul este trimis la parchetul de pe lângă instanța regională (*judicial de primeira instância*), competență să soluționeze această chestiune în jurisdicția în care se află serviciul de stare civilă, astfel încât să poată pronunța o decizie cu privire la acord în termen de 30 de zile;
- în cazul în care parchetul consideră că acordul nu protejează în mod adecvat interesele minorilor, solicitantii pot modifica acordul în consecință sau pot prezenta un nou acord, caz în care un astfel de acord va fi reexaminat de către parchet;
- În cazul în care parchetul consideră că acordul garantează în mod corespunzător interesele minorilor sau în cazul în care soții au modificat acordul în conformitate cu instrucțiunile parchetului, ofițerul de stare civilă verifică îndeplinirea cerințelor legale și, în acest scop, poate să stabilească îndeplinirea unor acte și prezentarea oricăror dovezi necesare, iar ulterior, norme cu privire la fondul cererii;
- În cazurile în care solicitantii nu se conformează modificărilor cerute de parchet, având în continuare intenția de a divorța, dosarul este trimis instanței din raza teritorială a serviciului de stare civilă.

În cazul în care părinții, căsătoriți sau nu, doresc să stabilească exercitarea răspunderii părintești asupra copiilor minori de către amândoi sau să modifice un acord deja aprobat, aceștia pot să solicite acest lucru în orice moment, de la orice serviciu de stare civilă. În acest scop, părinții trebuie să includă următoarele documente:

- cererea de reglementare a exercițiului răspunderii părintești;
- acordul privind exercitarea răspunderii părintești și privind răspunderea pentru copii minori, semnat de ambii părinți sau de către reprezentanții acestora;
- ofițerul de stare civilă examinează acordul și invită părinții să îl modifice, atunci când acesta nu protejează interesele minorului;
- Acordul este trimis ulterior la parchetul de pe lângă tribunalul regional competent în materie în zona de reședință a minorului, pentru a se putea pronunța în termen de 30 de zile;
- dacă nu există obiecții din partea parchetului, dosarul este trimis la serviciul de stare civilă, iar ofițerul de stare civilă aprobă acordul;
- Deciziile de aprobare au aceleași efecte ca hotărârile judecătorești.

Informații privind sfera de competență a serviciilor de stare civilă sunt disponibile la [adresa următoare](#).

Entitățile cărora trebuie să li se adreseze părțile interesate (în funcție de caz, instanțelor judecătorești, comisiilor pentru protecția copiilor și a tinerilor și serviciilor de stare civilă):

Competența materială și teritorială a instanțelor

Instanța competentă pentru reglementarea responsabilităților părintești este instanța pentru familie și minori din cadrul instanței districtuale [articolul 123 alineatul (1) litera (d) din Legea privind organizarea sistemului judiciar]. În domeniile care nu țin de responsabilitatea instanței pentru familie și minori, este competentă instanța civilă locală din cadrul instanței districtuale sau instanța cu competențe generale.

Se aplică următoarele norme în materie de competență teritorială (articolul 9 din Regimul general al procedurii

de tutelă civilă)

- este competentă instanța de la locul unde se află reședința copilului la momentul introducerii acțiunii în instanță;
- dacă locul de reședință al copilului nu este cunoscut, competența revine instanței locului unde titularii răspunderii părintești își au reședința;
- dacă titularii răspunderii părintești își au reședința în locuri diferite, instanța care are competență este instanța competentă de la locul de reședință al persoanei care exercită răspunderea părintească;
- dacă răspunderea părintească este exercitată în comun, instanța competentă este cea de la locul de reședință a persoanei care locuiește împreună cu minorul sau, în cazul încredințării comune, prima instanță sesizată cu acțiunea;
- dacă una dintre acțiuni privește doi copii, copii ai aceluiași părinți și care locuiesc în districte diferite, instanța competentă este prima instanță sesizată cu acțiunea;
- dacă una dintre acțiuni privește mai mult de doi copii, copii ai aceluiași părinți și care locuiesc în districte diferite, instanța competentă este cea de la locul în care cei mai mulți dintre acești copii își au reședința;
- dacă, atunci când se inițiază procedurile, un copil locuiește în străinătate, iar instanța portugheză are competență internațională, instanța care are competența de a judeca și a soluționa cauza este cea de la locul unde își au reședința reclamantul și pârâtul;
- dacă reclamantul și pârâtul au reședința în străinătate, iar instanța portugheză are competență internațională, cauza este judecată de Instanța pentru familie și minori din Lisabona (*Juízo de Família e Menores de Lisboa*), aflată în circumscripția judiciară aferentă Lisabonei;
- fără a aduce atingere normelor privind acțiunile conexe și dispozițiilor legilor speciale, orice modificare de fapt care intervine după inițierea procedurii este lipsită de relevanță în acest sens.

Competența materială și teritorială a Comisiilor pentru protecția copiilor și a tinerilor (articolul 79 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol)

Comisiile pentru protecția copiilor și a tinerilor sunt competente în chestiuni referitoare la procedurile privind îngrijirea și protecția copiilor și tinerilor expuși riscurilor, în cazul în care există acordul părinților, iar minorul nu formulează obiecții.

Se aplică următoarele norme privind competența teritorială:

- Comisia pentru protecția copiilor și a tinerilor sau instanța de la locul de reședință al minorului la momentul în care se primește notificarea situației sau se începe procedura judiciară este competentă cu privire la punerea în aplicare a măsurilor de îngrijire și de protecție.
- Dacă locul de reședință al copilului sau al tânărului nu este cunoscut sau nu poate fi stabilit, este competentă comisia pentru protecție din locul unde se află copilul.
- Comisia pentru protecție din locul unde se află minorul ia măsurile considerate urgente, precum și măsurile necesare pentru protecția imediată a copilului.
- În cazul în care, după aplicarea unei măsuri fără caracter de protecție, copilul sau tânărul își schimbă reședința pentru o perioadă mai mare de trei luni, dosarul este trimis comisiei pentru protecția copiilor și a tinerilor din noua zonă de reședință.
- Punerea în aplicare a unei măsuri de protecție privind îngrijirea și asistența maternală nu implică schimbarea reședinței copilului sau a tânărului.
- Comisia pentru protecție cu competență teritorială în municipalitatea sau districtul unde se acordă asistență maternală copilului sau tânărului va coopera cu comisia pentru protecție care a aplicat măsura de protecție și îngrijire cât de mult este necesar pentru monitorizarea efectivă a măsurii aplicate, astfel cum se impune în acest scop.

Competența materială și teritorială a serviciilor de stare civilă(articolul 6 și articolele 12-14 din *Decretul-lege nr. 272/2001 din 13 octombrie 2001 - Proceduri care intră în sfera de competență a Ministerului Public și a serviciilor de stare civilă*)

În funcție de chestiunea în discuție, serviciile de stare civilă sunt competente să aprobe acordul cu privire la răspunderea părintească, indiferent dacă acesta este depus separat sau anexat la cererile de divorț sau de separare de drept de comun acord.

În funcție de chestiunea în discuție, serviciile de stare civilă sunt competente să desfășoare și să decidă cu

privire la procedurile de divorț sau de separare de drept de comun acord, inclusiv să aprobe acordurile cu privire la răspunderea părintească anexate.

Normele privind competența teritorială nu se aplică serviciilor de stare civilă. Cu alte cuvinte, părțile se pot adresa oricărui serviciu de stare civilă.

Jurisdicția conexă (articolul 81 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol)

- În cazul în care, în ceea ce privește același copil, o procedură civilă de tutelă și o procedură privind îngrijirea și protecția, inclusiv procedura în fața comisiei pentru protecția copiilor și a tinerilor sau procedura de tutelă educațională, sunt inițiate separat, acestea trebuie să fie soluționate ca o cauză conexată, indiferent de statutul lor, iar judecătorul competent să soluționeze cauzele va fi primul judecător sesizat.
- Dispozițiile de la alineatul anterior nu se aplică măsurilor civile referitoare la tutelă privitoare la verificarea automată a maternității sau a paternității, nici celor care intră în sfera de competență a serviciilor de stare civilă, nici celor care privesc mai mult de un copil.
- În cazul acțiunii de divorț sau de separare de drept, procedurile care reglementează exercitarea răspunderii părintești, oferirea de întreținere și interzicerea exercițiului răspunderii părintești se conexează la această acțiune.

În cazul în care pericolul privește în același timp mai mulți copii sau tineri, se poate institui o singură procedură; în cazul în care au fost instituite mai multe proceduri, acestea se pot conecta cu prima inițiată, în cazul în care relațiile de familie justifică acest lucru (articolul 80 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol).

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Această procedură a fost deja menționată în răspunsul la întrebarea 10.

Cauzele privind îngrijirea și protecția și cauzele civile de tutelă pot fi tratate ca proceduri de urgență, atunci când o amânare poate afecta negativ interesele copilului. Într-o astfel de situație, acestea continuă să fie instrumentate în timpul vacanțelor judecătorești.

În orice caz, în situații de urgență se pot aplica măsuri provizorii.

În special, sunt prevăzute următoarele proceduri judiciare urgente (articolul 92 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol):

- La cererea Ministerului Public, instanța, atunci când este informată cu privire la situații care prezintă un pericol pentru viața sau integritatea fizică sau mintală a minorului, pronunță o decizie provizorie în termen de 48 de ore, confirmând măsurile adoptate pentru protecția imediată a copilului, punând în aplicare orice măsură de îngrijire și protecție prevăzută de lege sau stabilind ceea ce este potrivit pentru viitorul minorului.
- În acest scop, instanța efectuează cercetări succinte și indispensabile și dispune măsurile necesare pentru a se asigura că deciziile sale sunt puse în aplicare, putând să facă apel la autoritățile polițienești și să permită persoanelor care sunt responsabile pentru respectarea deciziilor sale să intre în orice locuință pe parcursul zilei.

În special, sunt prevăzute următoarele proceduri judiciare urgente (articolul 91 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol):

- Atunci când există un pericol pentru viața sau integritatea fizică sau mintală a minorului și nu există consimțământul celor care dețin răspunderea părintească sau al persoanelor cărora le este încredințat în fapt minorul, orice autoritate cu competențe în chestiuni privind copiii și tinerii sau comisiile pentru protecția copiilor și a tinerilor adoptă măsurile corespunzătoare pentru protecția imediată a minorului și solicită intervenția instanței judecătorești sau a poliției.
- Entitatea care a intervenit notifică imediat Ministerul Public sau, dacă nu este posibil, de îndată ce acest lucru va fi posibil.

- Până când instanța poate interveni, poliția scoate copilul sau tânărul din situația de pericol în care se află și se asigură că acesta beneficiază de ocrotire de urgență într-un centru de plasament, în spațiile organismelor cu competențe în chestiuni privind copiii și tinerii sau într-un alt loc adecvat.
- Ministerul Public, după ce a primit o notificare din partea oricăreia dintre entitățile menționate mai sus, solicită imediat instanței competente să întreprindă acțiuni în justiție.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da, asistența juridică este disponibilă pentru procedurile în fața instanței judecătorești și a serviciului de stare civilă.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, în modul indicat deja în răspunsul la întrebarea 10.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Încălcarea unei hotărâri privind răspunderea părintească (articolul 41 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă)

În cazul în care, în ceea ce privește situația copilului, unul dintre părinți sau o parte terță careia i-a fost încredințat copilul nu respectă ceea ce s-a convenit sau stabilit, instanța poate, din oficiu, la cererea Ministerului Public sau a celuilalt părinte:

- să dispună măsurile necesare pentru a asigura respectarea legii;
- să dispună aplicarea unei amenzi de până la 20 de unități de cont (în 2021, valoarea unei unități de cont era de 102,00 EUR);
- și, după verificarea cerințelor respective, să oblige persoana care nu și-a îndeplinit obligațiile să ofere compensație în favoarea copilului, a părintelui solicitant sau a ambilor.

În cazul în care acordul a fost aprobat de către instanța judecătorească sau aceasta și-a pronunțat decizia, cererea este soluționată ca o conexare la procedura în cadrul căreia a fost încheiat acordul sau a fost pronunțată decizia, iar conexarea va fi solicitată instanței respective, în cazul în care, în conformitate cu normele privind competența judiciară, aceasta este instanța competentă pentru a judeca încălcarea.

De îndată ce cererea a fost prelucrată sau anexată la procedură, judecătorul citează părinții la o întrevedere sau, în cazuri excepționale, înștiințează pârâtul să invoce argumentele pe care le consideră adecvate în termen de cinci zile.

În cadrul întrevederii, părinții pot conveni să modifice ceea ce este stabilit cu privire la exercitarea răspunderii părintești, ținând seama de interesul superior al copilului.

În caz de nerespectare a regimului de vizită, dacă pârâtul nu participă la întrevedere, nu depune memoriile sau dacă susținerile sale sunt vădit neîntemeiate, instanța poate dispune predarea copilului, astfel încât să poată fi respectat regimul de vizită, specificând locul unde ar trebui să aibă loc vizitele și prevăzând prezența consultantilor tehnici ai instanței.

Pârâtul este înștiințat să cedeze copilul în modul stabilit, fiind pasibil de plata unei amenzi.

Dacă nu este convocată o întrevedere sau dacă părinții nu ajung la un acord, judecătorul îndrumă părțile către mediere (dacă părinții sunt de acord să o folosească) sau la o audiere tehnică specializată, iar ulterior ia o decizie.

În cazul în care se aplică o amendă, iar amenda nu este plătită în termen de zece zile, executarea silită are loc în cadrul aceleiași proceduri.

Acest lucru este reglementat prin Regimul general al procedurii de tutelă civilă, astfel cum a fost aprobat prin Legea nr. 141/2015 din 8 septembrie 2015, care poate fi consultată la [următoarea adresă](#).

Executarea obligației de întreținere

Pentru a executa obligația de întreținere, pot fi utilizate trei mijloace alternative: audierea pentru încălcarea obligațiilor care decurg din răspunderea părintească, menționată mai sus; audierea prealabilă executării obligației de întreținere, astfel cum se menționează mai jos; executarea specială a obligației de întreținere, menționată mai jos.

Audierea prealabilă executării în scopul recuperării unor creanțe de întreținere datorate (articolul 48 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă)

Atunci când persoana care are obligația legală de a plăti întreținere nu plătește sumele datorate în termen de zece zile de la data la care acestea au devenit exigibile, se aplică următoarele reguli:

- dacă persoana în cauză lucrează în sectorul public, sumele respective sunt deduse, atunci când sunt datorate, la cererea instanței adresate angajatorului din sectorul public;
- dacă persoana în cauză este un angajat salariat, sumele vor fi deduse din venituri sau din salariu, iar angajatorul va fi notificat să efectueze aceste deduceri și își va asuma rolul de depozitar;
- dacă persoana în cauză primește venituri din chirii, pensii, indemnizații, comisioane, procente, retribuții, gratuități, contribuții sau venituri similare, se efectuează o deducere din aceste tranșe atunci când trebuie să fie plătite sau creditate, făcându-se solicitările sau notificările necesare, iar cei notificați își asumă rolul de depozitari.

Sumele deduse includ, de asemenea, întreținerea acumulată în prealabil, fiind plătite direct celor cărora le sunt datorate.

Executarea specială a obligației de întreținere

Dacă întreținerea este datorată minorilor, creditorul obligației de întreținere poate, ca alternativă, să introducă o acțiune specială de executare a obligației de întreținere, astfel cum se prevede la articolul 933 din Codul de procedură civilă. Astfel, printr-o singură acțiune, creditorul obligației de întreținere poate recupera în întregime sumele datorate, restante sau care vor deveni exigibile. În cadrul unei acțiuni de executare, creditorul obligației de întreținere poate recurge la modalități de executare mai ample, cum ar fi punerea sub sechestru și constituirea unei garanții asupra veniturilor.

În cazul executării speciale a obligației de întreținere, solicitantul poate cere: atribuirea unei părți din sumele, salariile sau pensiile de care beneficiază cealaltă parte; sau cedarea unei părți din veniturile debitorului obligației de întreținere. Atribuirea sau constituirea unei garanții are loc independent de sechestru, pentru a acoperi plata sumelor restante și a celor care vor deveni exigibile.

În cazul în care reclamantul solicită să i se atribuie sume, salarii sau pensii, organismul responsabil pentru plata acestora sau pentru prelucrarea plăților respective va fi înștiințat că trebuie să plătească partea atribuită direct reclamantului. Suma atribuită trebuie depusă lunar în contul bancar al reclamantului, acesta trebuind să indice numărul contului în cererea inițială.

În cazul în care prin cerere se solicită constituirea unei garanții asupra veniturilor, trebuie specificat bunul la care aceasta se referă, iar executorul judecătoresc va decide dacă bunurile avute în vedere sunt suficiente pentru a acoperi întreținerea restantă și cea care va fi convenită și va constitui garanția asupra bunurilor respective.

Creditorul obligației de întreținere poate solicita în continuare sechestrarea bunurilor debitorului obligației de întreținere. Sechestrarea poate implica bunuri mobile și imobile, depozite bancare, drepturi de creanță, unități comerciale sau acțiuni ale unei societăți.

În cazul în care bunul sechestrat este vândut pentru a achita o datorie, debitorul obligației de întreținere nu ar trebui să fie obligat la restituirea excedentului, cu excepția cazului în care întreținerea care va deveni exigibilă este asigurată, în măsura în care judecătorul consideră acest lucru necesar, dacă nu se oferă o cauțiune sau o altă garanție.

Debitorul obligației de întreținere ar trebui să fie citat numai după ce a avut loc punerea sub sechestru/atribuirea/constituirea unei garanții asupra veniturilor. Opoziția debitorului obligației de întreținere la executare sau sechestru nu suspendă procedura de executare.

În cazul unei cereri de modificare sau de încetare a plății întreținerii în timp ce procedura de executare specială a obligației de întreținere este în curs, cererea de modificare sau de încetare se anexează la procedura de executare.

Versiunea în vigoare a Codului de procedură penală poate fi consultată la adresa:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1959&tabela=leis

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Recunoaștere

Recunoașterea unei hotărâri privind răspunderea părintească pronunțată într-un alt stat membru care are obligații în temeiul Regulamentului 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles IIa reformat”) este automată. Cu alte cuvinte, nu este nevoie de nicio procedură specială pentru ca hotărârea să fie recunoscută.

Pentru a executa în Portugalia o hotărâre privind răspunderea părintească în sensul Regulamentului Bruxelles IIa reformat, pronunțată într-un alt stat membru, partea în cauză trebuie să introducă o acțiune pentru încuviințarea executării deciziei respective.

Cu toate acestea, există două cazuri prevăzute la articolul 42 din Regulamentul Bruxelles IIa reformat în care o cerere de încuviințare a executării nu este necesară, iar certificatul eliberat de instanța judecătorească de origine în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa reformat este suficient pentru a executa în Portugalia o hotărâre pronunțată într-un alt stat membru. Aceasta se întâmplă cu privire la următoarele decizii: deciziile privind drepturile de vizitare și deciziile prin care se dispune înapoierea copilului, pronunțate de instanța competentă în urma unei decizii de neînapoiere pronunțate în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii.

Competența teritorială pentru cererea de încuviințare a executării

Competența teritorială pentru cererea de încuviințare a executării este prevăzută în Regulamentul Bruxelles IIa reformat, după cum urmează: cererea trebuie depusă la instanța judecătorească de la locul de reședință a debitorului obligației de întreținere; sau de la locul de reședință a copilului căruia i se datorează întreținere; sau, în lipsa oricărui dintre acești factori de legătură, de la locul de executare.

Cerințele și documentele care trebuie să însoțească cererea de încuviințare a executării

Cerințele și documentele care trebuie să însoțească cererea de încuviințare a executării sunt prevăzute în Regulamentul Bruxelles IIa reformat. Pe scurt, reclamantul trebuie să anexeze la cererea de încuviințare a executării următoarele: o copie certificată a hotărârii; certificatul privind decizia emis în conformitate cu anexa III la Regulamentul Bruxelles IIa reformat; în cazul unei hotărâri pronunțate fără ca pârâtul să fi fost prezent sau fără ca pârâtul să o fi contestat, dovezi care să ateste faptul că acesta a fost citat sau că a acceptat hotărârea în mod neechivoc.

Procedura aplicabilă cererii de încuviințare a executării prevăzută în Regulamentul Bruxelles IIa reformat

Procedura aplicabilă este reglementată de normele prevăzute în Regulamentul Bruxelles IIa reformat, iar orice aspect care nu este prevăzut în regulamentul respectiv, de dispozițiile interne ale procedurii civile portugheze.

În consecință, rezultă din regulament că decizia privind încuviințarea executării nu este precedată de o procedură contradictorie și că cererea poate fi respinsă numai pentru unul dintre motivele prevăzute de regulamentul menționat. O cale de atac împotriva deciziei de încuviințare a executării poate fi formulată de către

oricare dintre părți, în termenele stabilite. Instanța judecătorească portugheză poate decide că hotărârea străină este parțial executorie, dar nu o poate revizui pe fond.

Normele de procedură civilă portugheze aplicabile

Cererea de încuviințare a executării trebuie să fie prezentată instanței pentru familie și minori din cadrul instanței districtuale. În cazul în care nu există o instanță pentru familie și minori, cererea trebuie să fie prezentată instanței judecătorești locale din cadrul instanței districtuale, secției cu competență generală.

Acțiunea are formă de acțiune declarativă comună, astfel cum se prevede în Codul de procedură civilă portughez, în conformitate cu specificațiile prevăzute în Regulamentul Bruxelles IIa reformat.

Având în vedere că o cale de atac este întotdeauna admisibilă, indiferent de valoare, numirea unui avocat este obligatorie.

Ministerul Public poate lua măsuri pentru a apăra interesul superior al minorului.

În cererea inițială, solicitantul trebuie (articolul 552 din Codul de procedură civilă):

- să numească instanța și, respectiv, judecătorul în fața căroră este introdusă acțiunea și să identifice părțile, indicând numele, adresa sau sediul central și, dacă este posibil, numerele de identificare civilă și fiscală, ocupația și locul de muncă al acestora;
- să indice adresa profesională a reprezentantului său legal;
- să menționeze tipul de acțiune;
- să prezinte faptele care stau la originea acțiunii și motivele de drept care constituie temeiul acțiunii;
- să formuleze cererea;
- să declare valoarea cererii;
- să desemneze executorul judecătoresc responsabil pentru citații sau reprezentantul judiciar însărcinat cu acestea;
- să solicite obținerea de probe, în acest caz ansamblul de informații prevăzute în Regulamentul Bruxelles IIa reformat care trebuie să însoțească cererea;
- să anexeze un document care să ateste plata taxei judiciare datorate sau acordarea asistenței judiciare sub forma renunțării la o astfel de plată, inclusiv în cazurile în care renunțarea la plata taxei a fost realizată în statul membru de origine.

Cererea inițială și documentele se depun de către reprezentanții legali pe cale electronică, prin intermediul sistemului informatic care sprijină activitatea instanțelor, la adresa <https://citius.tribunaisnet.mj.pt/>.

Se aplică aceeași procedură atunci când acțiunea este formulată de Ministerul Public în apărarea interesului superior al minorului. Ministerul Public este scutit de costuri atunci când acționează pentru a apăra interesul superior al minorului.

Pentru a avea acces la sistemul informatic, avocații, avocații stagiași și juriștii trebuie să fie înregistrați la entitatea responsabilă de gestionarea accesului la sistemul informatic.

În cazul în care o cerere nu implică numirea unui reprezentant, iar partea nu este asistată sau atunci când partea este asistată de un reprezentant, dar există un motiv întemeiat care îl împiedică pe acesta din urmă să efectueze acte de procedură pe cale electronică, cererea inițială și documentele pot fi prezentate în unul dintre următoarele moduri:

- depunere la sediul instanței, data livrării documentului fiind valabilă în scopuri procedurale;
- prin scrisoare recomandată, data expedierii documentului în acest mod fiind valabilă în scopuri procedurale;
- transmitere prin fax, data transmiterii fiind valabilă ca dată a actului de procedură.

Cererea inițială și documentele însoțitoare, după ce au fost primite la instanță, sunt înregistrate oficial și distribuite. Judecătorul verifică dacă sunt prezente toate informațiile necesare și că nu există motive de refuz, astfel cum se prevede în Regulamentul Bruxelles IIa reformat, constatând caracterul executoriu al deciziei. Decizia privind încuviințarea executării este notificată ulterior părților.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii și executării unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în aceste cazuri?

Articolul 30 din Regulamentul Bruxelles IIa reformat prevede posibilitatea ca o parte interesată să solicite, într-un stat membru, o hotărâre de refuz al recunoașterii unei decizii privind răspunderea părintească pronunțate într-un alt stat membru.

În acest caz, instanța din Portugalia căreia ar trebui să i se adreseze partea și normele de procedură aplicabile sunt cele menționate în răspunsul la întrebarea 15, cu următoarea clarificare: este vorba despre o acțiune comună în constatare negativă. Acest lucru are consecințe în ceea ce privește normele referitoare la sarcina probei, întrucât, conform legislației portugheze, în acțiunile în constatare negativă, revine pârâtului sarcina de a dovedi faptele care constituie dreptul invocat [articolul 343 alineatul (1) din Codul civil].

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Relațiile dintre părinți și copii sunt reglementate (articolul 57 din Codul civil):

- de legea națională comună părinților;

sau, dacă această condiție nu este îndeplinită,

- de legea locului de reședință obișnuită comună a părinților;

sau, în cazul în care părinții locuiesc în mod obișnuit în state diferite,

- de legea personală a copilului.

Legea personală este cea a cetățeniei persoanei (articolul 31 din Codul civil).

În cazul apatrizilor, legea personală a apatridului este cea a locului de reședință. Cu toate acestea, în cazul în care apatridul este minor sau o persoană decăzută din drepturi, legea personală este cea a domiciliului său legal [articolul 32 alineatele (1) și (2) din Regimul general al procedurii de tutelă civilă].

Unde puteți găsi legislația aplicabilă

- [Codul civil](#)
- [Codul de procedură civilă](#)
- [Principii generale ale medierii](#)
- [Sistemul de mediere familială \(Ordonanța ministerială de punere în aplicare nr. 13/2018 din 22 octombrie 2018\)](#)
- [Regimul general al procedurii de tutelă civilă](#)
- [Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol](#)
- [Legea privind organizarea sistemului judiciar](#)
- [Accesul la justiție și sesizarea instanțelor](#)
- [Proceduri din sfera de competență a Ministerului Public și a serviciilor de stare civilă](#)
- [Regulamentul \(UE\) 2019/1111 din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii \(reformare\)](#)

Avertisment:

Punctul de contact al Rețelei judiciare europene în materie civilă, instanțele sau alte entități și autorități nu sunt obligate să ia în considerare informațiile cuprinse în prezenta fișă informativă. De asemenea, este necesar să

consultați textele juridice în vigoare, care sunt actualizate în mod regulat, în funcție de modificările legislative și ale jurisprudenței.

Această pagină face parte din portalul [Europa ta](#).

Ne-am bucura să primim [feedbackul](#) dumneavoastră cu privire la utilitatea informațiilor furnizate.

Ultima actualizare: 04/04/2023

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.